www.sbn.nl

Verkorte uitvoeringstoets informele schulden – 30 september 2022

Inleiding

Op basis van het amendement van de leden Omtzigt en Leijten, ontvangen 27 september 2022, met betrekking tot 'Regels ten behoeve van de hersteloperatie toeslagen (Wet hersteloperatie toeslagen)' is Stichting Sociale Banken Nederland (hierna: SBN) het verzoek gedaan om een korte uitvoeringstoets uit te voeren. Dit betreft specifiek de voorwaarden voor het beoordelen van betalingsachterstanden op informele schulden in het kader van de regeling private schulden. In deze beknopte uitvoeringstoets beoordeelt SBN de uitvoerbaarheid van de hieronder omschreven regeling zoals summier omschreven in bovengenoemde amendement.

Beschrijving regeling

Informele schulden, zoals betalingsachterstanden op leningen bij familie en vrienden, gaan nu alleen mee in de regeling als er een notariële akte of een vonnis aan ten grondslag ligt én als er aantoonbare achterstanden zijn op de aflossing. In het amendement wordt voorgesteld de voorwaarden waarmee dit aangetoond kan worden, te verruimen.

Doelgroep

Gedupeerden en toeslagpartners toeslagenaffaire.

Verkorte uitvoeringstoets

Beoordeling	Thema
Negatief	**Doelmatigheid**
	• **Het is onmogelijk om een eenduidige en consequente manier van bewijslastcontrole op te stellen** anders dan via notariële akte of een vonnis. Daarmee wordt de ouder afhankelijk van wie zijn of haar schuld beoordeelt. Dat geeft willekeur. Er zijn eenduidige kaders nodig waarmee iedere medewerker tot eenzelfde beslissing kan en zal komen. • Om de schuld en de eventuele aflossingen hierop **vast te stellen** zouden mogelijkerwijs alle bankafschriften vanaf 2006 opgevraagd moeten worden. Als er bijvoorbeeld in 2009 een bedrag is geleend, betekent dit dat in dit specifieke geval 13 jaar bankafschriften gecontroleerd moeten worden. Dit geldt voor iedere unieke schuld.
Negatief	**Misbruik & Oneigenlijk gebruik**
	• **Authenticiteit van overeenkomsten valt** niet te toetsen en zijn daarmee enorm gevoelig voor oneigenlijk gebruik van de regeling. Achteraf opstellen van overeenkomsten is eenvoudig en niet te controleren. • **Er is geen strikte scheiding tussen gedupeerde en schuldeiser.** Informele leningen zijn altijd bij bekenden, waardoor samenspanning een groter risico is. • **Bewijstukken waarvan de authenticiteit** niet eenduidig kan worden vastgesteld zijn niet voldoende en geschikt als bewijsmateriaal (denk aan kopieën van documenten, niet beveiligde PDF's, Whatsapp berichten,

	bankafschriften en/of stukken die niet aantoonbaar van onafhankelijke derden afkomstig zijn). Dit geeft tevens het risico dat de dossiers voor de accountant niet meer controleerbaar zijn. En SBN daardoor niet aan de accountseisen of regels van de ADR kan voldoen. • **De bewijsstukken moeten bij voorkeur niet** van de gedupeerde ouder c.q. vrienden/familie afkomstig zijn, **maar van onafhankelijke derden om zo een betrouwbare verificatie te kunnen uitvoeren.** • Het is **eenvoudig om een PDF te produceren en** afschriften te bewerken. Ook kunnen **achteraf overeenkomsten worden opgesteld** om aan de vereisten (zoals opeisbaarheid) te voldoen. Ook een eventuele opeising (zonder incassobureau of deurwaarder) kan **achteraf en geantidateerd opgesteld** worden. Authenticiteit hiervan valt niet te toetsen en is daarmee enorm gevoelig voor misbruik. Dit soort gefabriceerde bewijsstukken komen we ook nu tegen.
Negatief	**Vaktechnische haalbaarheid**
	• **De Schuldeiser is geen professionele partij met een boekhouding,** waardoor het bestaan van de schuld niet te toetsen valt. • Mogelijke transacties in cash, in natura (bijv. auto) of via een ander rekeningnr. dan bekend bij de Belastingdienst zijn niet traceerbaar. De volledigheid van betalingen/aflossingen is derhalve niet te toetsen • **Schuld moet volgens het beleidsbesluit achterstallig en opeisbaar zijn. Hoofdsommen worden niet vergoed.** Het is onmogelijk om vast te stellen wat de hoofdsom was en welke betalingen gemist zijn. En of er renteopslagen hebben plaatsgevonden. • **Niet elke transactie/overboeking vanaf 2006 zal een lening betreffen.** Dus dat is niet altijd voldoende bewijs van het ontstaan en nog bestaan van de schuld. Bij niet te duiden overboekingen kunnen vraagtekens gezet worden en dat zal onevenredig tijd en inspanning kosten om te achterhalen en toetsen.
Negatief	**Juridische haalbaarheid (AVG)**
	• De ouder moet volledig inzicht geven in zijn/haar bankafschriften. Gegevens mogen niet gelakt worden omdat volledig inzicht in de betalingen die betrekking hebben op de schuld benodigd is. In het kader van de AVG betekent dit dat **de ouder, potentieel, veel persoonsgegevens aan SBN verstrekt, die niet relevant zijn voor de uitvoering** van het Beleidsbesluit. Omdat die relevantie ontbreekt, is er geen grondslag om die gegevens te ontvangen en te verwerken. Het verstrekken van volledig inzicht aan SBN is daarmee in strijd met de AVG.
Negatief	**Procesimpact**
	• Voor zowel de loketten Private Schulden als Al Betaalde Schulden heeft dit vergaande consequenties. Het (met terugwerkende kracht) doorvoeren van een significante beleidswijziging is van grote invloed op de uitvoeringspraktijk. Ruim 10.000 schulden zullen opnieuw beoordeeld moeten worden en dit brengt een serieus risico van een vastlopende uitvoeringspraktijk met zich mee.

	• Alle gedupeerden worden in de gelegenheid gesteld om alsnog alle informele schulden in te dienen. Ook als ze die niet hebben. Omdat het waarschijnlijk om grote aantallen gaat en grote aantallen (lastig te toetsen) bewijsstukken, zal dit tevens ontwrichtend werken op het huidige werkproces. Hierdoor ontstaan langere doorlooptijden en achterstanden bij de bestaande loketten.

Advies

SBN adviseert om de huidige richtlijnen van het beleidsbesluit te handhaven. De gevraagde wijziging is ondoelmatig en oncontroleerbaar en daarom o.i. niet uitvoerbaar. Daarnaast zijn er ook morele bezwaren. De voorgestelde wijziging vergroot de oneerlijkheid tussen gedupeerde ouders in plaats van dat deze de oneerlijkheid verkleint. De groep gedupeerden die middels een lening bij familie en vrienden schulden heeft afgelost is er mee geholpen maar gedupeerden die zelf hun schulden hebben betaald vallen hier niet onder. Ook vergroot het de kans dat alle gedupeerden, ook die hier geen recht op hebben, een verzoek indienen voor een vergoeding van informele schulden waardoor de ongelijkheid verder wordt vergroot. Gelijkheid is maatwerk en niet te realiseren via het verruimen van de bestaande regelingen.
Daarnaast ziet SBN geen mogelijkheden om tot een doelmatig en controleerbaar alternatief te komen dat uitvoerbaar is.
Indien er een aanpassing komt ten aanzien van informele schulden ziet SBN geen rol voor zichzelf in de uitvoering omdat zij die als onuitvoerbaar en ondoelmatig beoordeelt.